

BURCH, Josep; SUREDA, Rosa M. *Patrimoni cultural: sostenibilitat i desenvolupament dins l'àmbit municipal a la Costa Brava*. Girona: Servei de Publicacions de la Universitat de Girona, 2002. 61 p.

BUXÓ, Ramon. *L'origen i l'expansió de l'agricultura a l'Empordà: del neolític a la romanització*. Girona: CCG, 2001. 207 p.

CABOT, Anna; PALOMERO, Miquel; LANDERAS, Raül. *Cafè turc i altres històries*. Figueres: Brau, 2002. 132 p.

CABRUJA I AUGUET [edició i introducció d'Agustí Castaño]. *Homes de la meua terra*. Girona: Diputació de Girona, 2002. 320 p.

CANTALOZELLA, Assumpció. *La pluja d'estels*. Barcelona: Proa, 2001. 331 p.

CARBÓ-DORCA, Ramon. *Origen i destí de l'home*. Girona: Universitat de Girona, 2001. 115 p.

CARRASCO, Félix. *Fonaments químics de l'enginyeria*. Girona: Universitat de Girona, 2002. 271 p.

CARRASCO, Félix. *Operacions bàsiques de la indústria alimentària: problemes i material didàctic*, 3a ed., Girona: Universitat de Girona, 2002. 211 p.

CARRERAS I BOTEY, Joan. *Els forns tradicionals de ceràmica de la Bisbal*. Girona: Diputació de Girona/Universitat de Girona, 2002. 127 p.

CARRILLO, Inés; VILA, Josep; CASTAÑER, Margarida (ed.). *Estratègies per al futur de l'Alta Garrotxa. Actes de les Primeres Jornades de Reflexió Oix, 6-7 d'octubre de 2000*. Girona: Universitat de Girona, 2002. 98 p.

època medieval un creixement, ordenat urbanísticament, anàleg als processos d'expansió de viles com Roses i Palamós, obrí als pobles de la rodalia un mercat, les taules del qual són comparables a les de Girona i Besalú, i oferí serveis, com la notaria, l'escola i fins el refugi en cas de guerra i d'inseguretat col·lectiva, que han de relacionar-se amb serveis semblants de viles de les seves dimensions i més importants. Bàscara tingué una influència considerable més enllà del seu territori propi, i el llibre presenta dades abundants per mesurar-la, per reconèixer els factors que l'abonaren i les causes que feren que la perdés.

El govern episcopal referit al títol del llibre és conegut documentalment sobretot pel que fa al segle XIV, època en la qual els prelats intervingueren immediatament, o a través dels seus batlles, en el dia a dia de la vila. Es manifesta l'interès dels bisbes per l'administració de justícia, i per fer front a eventualitats de fam i de guerra. Anteriorment havien gestionat prop del rei la concessió de mercat (any 1187) i de fira (any 1236). De la senyoria episcopal, que donà nom a la Bisbal, en resta avui a Catalunya el copríncipat del bisbe de la Seu d'Urgell sobre Andorra. L'obra recull prou informació per avaluar-la a la vila del Fluvià i el lector se sent invitat a comparar-la amb altres

senyories, eclesiàstiques i laïcales. Les dimensions del problema remença foren modestes a Bàscara, i no s'enregistraren friccions importants entre la vila i el seu senyor. Passat el segle XV, la senyoria episcopal deixà d'exercir jurisdicció, i es limità a cobrar les rendes que li pertanyien i a renovar els establiments de terres i cases. El palau del bisbe a Bàscara fou venut el 1636, i així s'evidenciava que el domini esdevenia més inconsistent. Tant, que els autors no han pogut determinar la data exacta de la seva extinció.

Josep M. Marquès

L'altre empori surotaper

ALVARADO I COSTA, Joaquim

El negoci del suro a l'Empordà (s. XIX-XX).

Col. Estudis del Museu.
Ed. Museu del Suro de Palafrugell.
Palafrugell, 2002
(I Beca Museu del Suro de Palafrugell). 212 pàgines.

El figuerenc Joaquim Alvarado enceta la nova col·lecció patrocinada pel Museu del Suro de Palafrugell sobre aquest sector cabdal per al desenvolupament de comarques com la Selva i el Baix Empordà. Però, curiosament, el treball, titulat *El negoci del suro a l'Empordà (s. XIX-XX)*, com el seu nom indica, no es basa en les grans empreses surotape-

res, sinó que obre un nou front i s'ocupa de l'anàlisi de la «Frontera», és a dir, de les poblacions interiors de l'Alt Empordà.

El rerepaís empordanès (Agullana, Darnius, Maçanet de Cabrenys o la Jonquera), és un cas *sui generis* que Alvarado ens mostra a partir de l'anàlisi de dues fonts principals: l'arxiu municipal d'Agullana i els llibres, inventaris i balanços de l'empresa Bech de Carenda Hermanos, iniciada el 1891, amb els quals l'autor revisita els anys d'esplendor del sector, fins a l'escanyament econòmic provocat per la Primera Guerra Mundial i la pèrdua consegüent de les exportacions —que constituïen el 90% de les vendes— a l'Europa Central i a Rússia, principals clients. Descobrim a través d'aquestes pàgines un proletariat que l'autor qualifica d'«aristocràcia obrera», per les seves bones condicions laborals i econòmiques (no han d'inhalat substàncies tòxiques), que

provoça un augment de població notable (Agullana actualment té 668 habitants, pels 1.641 censats el 1900), caracteritzat per l'estacionabilitat de beneficis i l'existència de petits tallers, que arrenca de la segona meitat del segle XIX i que fa que els seus operaris, en les èpoques de davallada econòmica, cerquin l'oferta de treball proporcionada pel mercat baixempordanès i selvatà. Un sector de baixa capitalització –l'únic element indispensable, a banda de la mà d'obra, era l'alzina– i que va proporcionar un alt estatus econòmic al rerepaís altempordanès (el casino L'Amistat d'Agullana n'és una bona mostra).

Moisés de Pablo

Els oficis del cavall

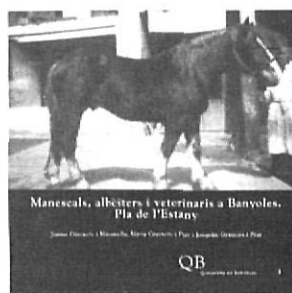
GRAYACÓS, Jaume; GRAYACÓS, Maria; GRAYACÓS, Joaquim.

Manescals, albèiters i veterinaris a Banyoles. Pla de l'Estany.

Quaderns de Banyoles.
108 pàgines.

Sorprèn, sovint, la constatació reiterada que allò que era normal fa tot just uns decenniis, i que havia estat habitual durant segles, ara sigui desconegut de la majoria, i, en tot cas, només objecte d'estudi antropològic per a especialistes.

Durant mil·lennis, l'home ha utilitzat els cavalls i altres espècies d'èquids per

al transport, per a les tasques del camp, per a la guerra... La importància dels oficis que tenien a veure amb els cavalls es podria comparar amb la que actualment ha adquirit tot allò relacionat amb l'automòbil, i d'alguns d'aquells oficis, justament, ens parla aquest llibre, centrat a la comarca del Pla de l'Estany.

Per al profà, per al ciutadà urbanita actual, fins i tot el títol resulta exòtic: i, doncs, qui devien ser els albèiters? Exactament, què és un manescal?

La primera part del llibre ens duu a un breu períple històric on descobrim curioses dades, llibres i personatges que, des de l'antic Egipte fins als temps moderns, han fet referència al món del cavall. Ens assabentem, entre moltes altres coses, que els grecs, amb la mateixa familiaritat que nosaltres parlem avui de geriatres o psiquiatres, temen els seus *hippiatres*, uns experts no pas en *hippies*, sinó en la cura i guariment dels cavalls. Eren els primers veterinaris.

Una segona part, més extensa, dona dades exhaustives sobre els manescals,

ferradors, veterinaris i altres personatges que d'alguna manera o altra han treballat per tenir cura del bestiar equí a la comarca del Pla de l'Estany.

Tot i algunes mancances de tipus lingüístic, i que no es dona la definició ni l'etimologia d'alguns conceptes, l'obra és un bon homenatge a unes persones i oficis que avui veiem com a part del passat. Un passat, de fet, ben proper encara.

Dani Vivern

Un capítol de la història franciscana femenina

SERRA DE MANRESA, Valentí.
OFM Cap.

Les Clarisses-Caputxines a Catalunya i Mallorca: de la fundació a la guerra civil (1599-1939).

Edicions de la Facultat de Teologia de Catalunya, Barcelona, 2002.

El frare caputxí Valentí Serra de Manresa (Manresa, 1959), historiador, arxiver provincial de l'orde a Catalunya, autor de diversos llibres sobre la cultura i la mentalitat dels framenors caputxins, ens ofereix en aquest volum, de gairebé cinc-cents pàgines, un rigorós estudi, una atapeïda visió de la branca femenina de l'orde, de la seva fundadora, de la vida quotidiana de diversos monestirs de monges caputxines de

Catalunya i de Mallorca. L'inici de les monges caputxines s'origina a Nàpols, en una Itàlia on al segle XVI sorgeix una espiritualitat evangèlica, molt intimista, oberta a la necessitat dels més desvalguts. A Nàpols fou Maria Llorença Llong, una dama catalana establerta en aquesta ciutat en 1506, qui inicià la branca caputxina dins de l'Orde de Santa Clara. En 1504 el regne de Nàpols s'havia incorporat a la corona catalanoaragonesa. Per altra banda, en 1599 una altra dona, Àngela Serafina Prat, fundava el primer monestir de Barcelona.

Ultra l'interès general de l'obra per copsar, des de les acaballes del segle XVI, les interioritats de la vida religiosa femenina en tota la seva plenitud, el dia a dia viscut amb austeritat i silenci, pregària i penitència, la importància de les diverses constitucions i regles que observaven, sempre a través de la recerca rigorosa i del document d'arxiu anotat, porto el llibre fins a les pàgines de *Revista de Girona* perquè el seu autor traça la història del monestir de l'Anunciació de Girona. Tampoc s'oblida d'incorporar aquest convent quan es descriu el context general, l'alimentació, l'administració dels béns, les celebracions festives, molts aspectes de la dura vida de cada dia que sorprenen tots aquells que desconexem les privacions que imposa un